

ΕΘΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ
ΚΑΙ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΟΥΤΖΟΥ

ΣΥΝΤΟΜΟΣ
ΟΔΗΓΟΣ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΣ

ΑΘΗΝΑΙ
1970

970-1
3

Α
197

ΕΘΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ
ΚΑΙ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΟΥΤΖΟΥ

ΣΥΝΤΟΜΟΣ
ΟΔΗΓΟΣ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΣ

ΑΘΗΝΑΙ
1970

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ
ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΣ
ΚΑΙ
ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΟΥΤΖΟΥ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΡΙΤΣΕΛΗΣ
ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ : ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΚΟΜΗΝΟΣ
ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ : ΕΛΕΝΗ ΔΡΑΓΟΥΜΗ
ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ : ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΜΠΡΟΣ
: ΑΝΔΡΕΑΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΜΑΡΙΝΟΣ ΚΑΛΛΙΓΑΣ

ΣΥΝΤΗΡΗΤΗΣ : ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΟΥΤΣΟΥΡΗΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἐπί 70 ἔτη ἀνέμενεν ἡ Ἐθνική Πινακοθήκη ν' ἀποκτήσῃ τὴν στέγην τῆς. Τμήμα ταύτης ἐγκαινιάζεται σήμερον.

Τοῦτο κατέστη δυνατόν μόνον ἀφ' ὅτου αὕτη συνεχωνεῖθη τὸ 1954 διὰ τοῦ Νόμου 2814 μετὰ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ μεγάλου ἔθνικοῦ εὐεργέτου Ἀλεξάνδρου Σούτζου.

Κύριον μέλημα τοῦ νεοϊδρυθέντος Ὄργανισμοῦ ἀπέτελεσεν ἡ αὐξήσις τῶν εἰσοδημάτων του. Πρὸς τοῦτο ἀξιοποιήθησαν δύο ἐκ τῶν κυριωτέρων ἀκινήτων τοῦ Κληροδοτήματος Ἀλεξάνδρου Σούτζου με ἀποτέλεσμα ἢ ἐκ τούτων ἀπόδοσις νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἐγκαινιζομένου πρώτου τμήματος καὶ τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ δευτέρου. Ὡσαύτως ἐδαπανήθησαν πρὸς πλουτισμὸν τῶν συλλογῶν τῆς Πινακοθήκης δι' ἀγορᾶς διαφόρων ἔργων τέχνης, βιβλίων καὶ ἀρχαίων νομισμάτων ἄνω τῶν 11.000.000 δραχμῶν.

ΤΟ ΚΤΙΡΙΟΝ

Πρέπει ἐνταῦθα νὰ τονισθῇ ὁλοῦς ἰδιαίτερος ὅτι τὸ σήμερον εἰς τὸ κοινὸν παραδιδόμενον κτίριον εἶναι τὸ π ρ ὠ τ ο ν τμήμα, ἐνῶ τὸ δευτέρον, ἢ κυρίως δηλαδὴ Πινακοθήκη, κατὰ μήκος τῆς Λεωφόρου Ἰλισοῦ, ἤρχισε μόλις καὶ προχωρεῖ ἱκανοποιητικῶς.

Τὸ πρῶτον τοῦτο τμήμα ἀποτελεῖται ἐκ δύο ὀρόφων. Τὸ ἰσόγειον ἀποτελεῖ τὴν κυρίαν εἰσοδὸν τῆς Πινακοθήκης, τῆς ὁποίας προηγεῖται προθάλαμος. Εἰς τὸν χώρον αὐτὸν (πλὴν τοῦ ἱματιοφυλακίου, τοῦ ταμείου, τηλεφώνου, δεξιᾶ τῆς εἰσόδου) προβλέπεται εἰς τὸ μέλλον ἡ ὀργάνωσις προσωρινῶν καὶ ἐναλλασσομένων ἐκθέσεων, διὰ δανείων ἐξ ἄλλων μουσείων ἢ συλλογῶν καὶ ἡ παρουσίας ἐνδεχομένως ἀτομικῶν ἐκθέσεων καλλιτεχνῶν. Ὁ κάτωθι τῆς εἰσόδου χώρος, εἰς τὴν στάθμην τοῦ κήπου, με χωριστὴν εἰσοδὸν καὶ μεσόροφον, διεμορφώθη εἰς αἴθουσαν διαλέξεων.

Ἡ ἀνέγερσις ἐνὸς κτιρίου προοριζομένου διὰ πινακοθήκην δημιουργεῖ εἰδικὰ προβλήματα, διὰ τὰ ὅποια κατεβλήθη προσπάθεια νὰ λυθῶν με τὸν καλύτερον διὰ τὰς ἑλληνικὰς συνθήκας τρόπον. Ἡ ἀφθονία τοῦ μαρμάρου εἰς τὸν χώρον τῆς εἰσόδου προσδίδει μνημειακὸν χαρακτῆρα εἰς τὴν αἴθουσαν, δημιουργεῖ δὲ οὕτω τὴν ἀπαιτουμένην ἐκείνην ἀτμόσφαιραν ἢ ὅποια θὰ μετατρέψῃ τὴν διάθεσιν τοῦ ἐπισκέπτου ἀπὸ τὴν καθημερινότητα τοῦ δρόμου εἰς τὴν καθαρότητα τῆς περιοχῆς τῆς τέχνης.

Ἡ ἀντιμετώπισις τοῦ κυριωτέρου προβλήματος μιᾶς πινακοθήκης, δηλαδὴ τοῦ φωτισμοῦ, εὐρεν ἐπίσης εὐτυχὴ λύσιν. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἐπιτυχάνεται ἡ διέλευσις ἀφθόου βορείου εὐνοϊκοῦ φωτός, ἐλέγχεται ἐπιτυχῶς τὸ μεσημβρινόν, ἐνῶ τὸ ἐνοχλητικὸν δυτικὸν ἀποφεύγεται ἀποτελεσματικῶς. Μολονότι δὲν προβλέπεται εἰρεῖα χρῆσις νυκτερινοῦ φωτισμοῦ, ἐν τούτοις ἀντιμετωπίσθη τὸ πρόβλημα αὐτὸ ἱκανοποιητικῶς, με τὰ κυψελωτὰ διαφράγματα τῆς ὀροφῆς, τὰ ὅποια παρέχουν ἀφθονον γενικὸν φῶς, καὶ χωρὶς νὰ δημιουργοῦνται ἀνανακλάσεις, ἐνῶ παραλλήλως διατηρεῖται ἡρεμία τῆς ἐπιφανείας ἄνευ προεξοχῶν αἰ ὅποια συνήθως ἐνοχλοῦν τὸν ἐπισκέπτην.

Ὡσαύτως, ὁ προκαλούμενος εἰς τὸ ἐξωτερικὸν θόρυβος ἀπεμονώθη ἐπιτυχῶς, ἐνῶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν δὲν δημιουργεῖται ὁ συνήθης εἰς μεγάλας αἰθούσας βόμβος.

Ἡ διάρθρωσις τῶν χώρων ἐκθέσεως ἐπραγματοποιήθη διὰ κινητῶν τοιχιῶν (πανῶ), τὰ ὅποια, ἐνῶ δίδουν τὴν ἀπαραίτητον ἐντύπωσιν σταθερότητος, μετακινοῦνται καὶ συναρμολογοῦνται εὐχερῶς, ἐξασφαλίζοντα τὸ εὐέλκτικον τῆς διαρρυθμίσεως, στοιχείου ἀναγκαῖον διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐναλλασσομένων ἐκθέσεων.

Εἰς τὰς αἰθούσας ἔχει προβλεφθῇ θέρμανσις διὰ προωθήσεως θερμοῦ ἀέρος. Τὸ σύστημα ὁμοῦ τῆς θερμάνσεως θὰ λειτουργήσῃ μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ δευτέρου τμήματος.

Γενικῶς ἐπεδιώχθη ἀπλὴ καὶ σαφὴς ὀργάνωσις τοῦ χώρου, οὕτως ὥστε νὰ προβάλλωνται κυρίως τὰ ἐκθέματα καὶ νὰ ὑποχωρῇ κατὰ τὸ δυνατόν πᾶν ἄλλο στοιχεῖον ἐντὸς τῆς αἰθούσης.

Ἡ εἰς τὴν στάθμην τοῦ κήπου αἴθουσα διαλέξεων προβλέπεται ὅτι δύναται νὰ λειτουργῇ καὶ αὐτοτελῶς, διαθέτουσα ἰδιαιτέραν εἰσοδὸν ἐκ τῆς λεωφόρου Βασιλέως Κωνσταντίνου.

Ἡ ἀπομόνωσις τῆς ἀπὸ τὴν ἄνω αἰθουσᾶν ἐξασφαλίζεται διὰ πτυσομένου ὀριζοντίου καλύμματος εἰς τὴν κλίμακα.

Ἴνα ἀποφεύγεται ὁ θόρυβος τῶν θυρῶν ἐκ τῶν καθυστερημένων ἀκροατῶν ἢ τῶν ἐπισπευδόντων τὴν ἀναχώρησιν πρὸ τοῦ τέλους τῶν ὀμιλιῶν, ἀνηρτήθησαν δύο σειραὶ παραπετασμάτων ὥστε ἡ εἰσοδος καὶ ἐξοδος νὰ γίνεται ἀθορύβως. Ἐκ παραλλήλου ἰδιαίτερα ἐλήφθη μέριμμα ὅπως ἀποφεύγεται ὁ συνωστισμὸς κατὰ τὴν ἀποχώρησιν διὰ τῆς δημιουργίας πέντε συνολικῶς εὐρείων θυρῶν εἰς διάφορα σημεῖα τῆς αἰθούσης.

Καὶ εἰς τὴν αἰθουσᾶν αὐτὴν ἡ ἤχητικὴ μόνωσις εἶναι ἀπόλυτος.

Παρὰ τὴν Β-Α γωνίαν προβλέπεται εἰς τὸ μέλλον ἡ λειτουργία κυλικείου, εἰς τὸ ὅποιον θὰ παρέχεται ἡ δυνατότης παραμονῆς εἰς τὸ ἐσωτερικόν, εἰς τὸ ὑπόστεγον ἢ καὶ τὸν ἀπομονωμένον κῆπον.

Τέλος, εἰς τὸν κῆπον ἐκτίθενται ἔργα γλυπτικῆς τὰ ὅποια οὕτω εὐρίσκουν τὸ κατάλληλον περιβάλλον.

Κατὰ τὴν παροῦσαν ἐκθεσὶν κατεβλήθη προσπάθεια νὰ διατηρηθῇ ὁ ἀρχιτεκτονικὸς χαρακτήρ τοῦ οἰκοδομήματος καὶ φανῇ ὁ πραγματικὸς προορισμὸς τοῦ χώρου ὡς τὸν ἐσχεδιάσαν οἱ ἀρχιτέκτονες - καθηγηταὶ κ.κ. Π. Μυλωνᾶς καὶ Δ. Φατοῦρος. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον δὲν ἐπικνώθη ὑπερμέτρως ὁ χῶρος διὰ κινητῶν στοιχείων. Ταῦτα περιορίσθησαν εἰς χῶρον, ὅσον θὰ καταλαμβάνουν συνήθως αἱ ἐναλλασσόμεναι ἐκθέσεις εἰς τὸ μέλλον.

Τὸ ὑπὸ ἀνέγερσιν δεῦτερον τμήμα θὰ ἀποτελεῖται ἐκ δύο ὁρόφων διὰ μονίμους ἐκθέσεις καὶ θὰ περιλαμβάνη ὄλους τοὺς ἄλλους ἀπαραιτήτους χώρους, γραφεῖα, ἀρχεῖα, βιβλιοθήκας, ἐργαστήρια, ἀποθήκας, μηχανοστάσια κλπ.

ΕΚΘΕΜΑΤΑ

Ἡ Ἐθνικὴ Πινακοθήκη, εἰς τὰ ἐγκαϊνιά της, τιμᾶ πρωτίστως τὸν κορυφαῖον τῆς νεοελληνικῆς τέχνης ζωγράφον Νικόλαον Γύζην.

Τὸ Ἴδρυμα κατέχει ἀπὸ παλαιὰ ἀποθέματα καὶ νεωτέρας δωρεᾶς καὶ ἀγορᾶς μεγάλον ἀριθμὸν ἔργων, τὰ ὅποια ἐκτίθενται

εἰς τὴν εὐρύχωρον αἰθουσᾶν τῆς στάθμης τοῦ κήπου. Ἡ Ἐκθεσις ἐπεξετάθη μάλιστα εἰς τὸν διάδρομον καὶ εἰς τὸν χῶρον τοῦ κυλικείου, ἀλλὰ καὶ πάλιν δὲν κατέστη δυνατόν νὰ παρουσιασθοῦν ὅλα τὰ ἔργα του.

Εἰς τὴν ἰσόγειον αἰθουσᾶν, διὰ νὰ διατηρηθῇ, ὡς ἐλέχθη, ὁ χαρακτήρ τοῦ χώρου, τὰ ἐκθέματα περιορίζονται ἀναγκαστικῶς εἰς πολὺ μικρὸν ἀριθμὸν ξένων καὶ εἰς ἔτι μικρότερον κατ' ἀναλογίαν Ἑλλήνων. Ἐκ τούτων, ἐκτὸς τεσσάρων ἔργων τοῦ Θεοδοκοπούλου καὶ δεκαπέντε εἰσέτι ἄλλων, πάντα τὰ ὑπόλοιπα εἶναι ἔργα ἐπιλεγέντα ἐκ τῶν πολυαριθμῶν ἀποκτημάτων τῶν τελευταίων ἐτῶν. Διευκρινίζεται ὅτι μόνον τὰ ἐκ τοῦ κληροδοτήματος Σούτζου ἀγορασθέντα ἔργα ἀνέρχονται εἰς 1084, ἀναλυόμενα εἰς 237 ἐλαιογραφίας, 11 γλυπτὰ, 285 σχέδια, 25 ὑδατογραφίας, 525 χαρακτικά. Ἐκ δὲ τοῦ Κληροδοτήματος Φωκᾶ ἀπεκτήθησαν μία ἐλαιογραφία καὶ 123 χαρακτικά.

Ὡς ἐκ τοῦ περιορισμένου χώρου διαπιστοῦται μετὰ λύπης ὅτι ἀπὸ τὴν παροῦσαν ἐκθεσὶν ἐλλείπουν πολλὰ καὶ σημαντικὰ ὀνόματα καὶ ἔργα. Οὕτω, δὲν ἐκτίθενται ἔργα τοῦ Δοξαρά, Βρυζάκη, Οἰκονόμου, Δούκα, διὰ ν' ἀναφέρω τινὰ μόνον ὀνόματα ἐκ τῶν παλαιότερων, ἐνθ' ζωγράφοι ὡς ὁ Λύτρας, ὁ Βολανάκης, ὁ Παρθένης καὶ ἄλλοι ἐκπροσωποῦνται δι' ἐλαχίστων καὶ μόνον ἔργων. Ἄφ' ἑτέρου πάλιν δὲν ἐκτίθενται ὅλα τὰ ἔργα τοῦ Ἀλταμούρα ἢ τοῦ Πανταζῆ. Εὐνόητον ὅτι δὲν ἐκτίθενται εἰς τὴν πρώτην ταύτην ἐκθεσὶν ἔργα ζώντων Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν. Ἐκ τῶν ξένων ἐλλείπουν ἐπίσης πολλὰ ὀνόματα, διότι, πλὴν τῶν πινάκων, ἡ Ἐθνικὴ Πινακοθήκη κατέχει καὶ ἱκανὸν ἀριθμὸν σχεδίων, τῶν ὁποίων ἐγένετο προσφάτως συστηματικὴ μελέτη καὶ κατάταξις, καὶ ἀπεδείχθη ὅτι μετὰ τούτων περιέχονται αἰθεντικά σχέδια τοῦ Rembrandt, Van Dyck, Tintoretto καὶ ἄλλων.

Κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν ἡ Ἐθνικὴ Πινακοθήκη ἐσχημάτισε τὸν πρῶτον πυρῆνα συλλογῆς χαρακτικῶν, ἀπέκτησε δὲ πρὶν ἀνέλθουν εἰς δυσθεώρητα ὕψη ἀριθμὸν τινὰ ἀντιπροσωπευτικῶν ἔργων, ἀπὸ τοῦ 15ου αἰῶνος μέχρι σήμερον. Μικρὸς πάλιν ἀριθμὸς ἐκ τούτων ἐκτίθεται εἰς τὸν μεσόροφον.

Ἡ Ἐθνικὴ Πινακοθήκη ἐλπίζει νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ παρουσιάσῃ προσεχῶς τὴν ἐργασίαν ὀρισμένων καλλιτεχνῶν εἰς μεμονωμένας ἐκθέσεις, δίδουσα οὕτω κατὰ τὸ δυνατόν πλήρη

είκόνα της δραστηριότητός των, άλλων δέ, ανάλογως τών, δυνατοτήτων, αντιπροσωπευτικά μόνον έργα της καλλιτεχνικής των προσφοράς.

Πολλοί δωρηταί δὲν θά ἴδουν πρὸς τὸ παρὸν ἀνηρημένας τὰς προσφοράς των. Τὰ δὲνματα ὅμως ὄλων ἀναγράφονται, εἰς ἐνδείξιν τιμῆς καὶ ἐκφρασιν εὐχαριστιῶν, εἰς τὰς τιμητικὰς δέλτους εἰς τὸν προθάλαμον τοῦ μεγάρου.

Ἐκ τῶν δωρητῶν παρελείφθησαν μόνον τὰ ὀνόματα τῶν ζώντων Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν, πρὸς τοὺς ὁποίους ὅμως πάντως ἡ Ἐθνικὴ Πινακοθήκη ἐκφράζει ἰδιαιτέρως τὴν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην της.

Ἡ Ἐθνικὴ Πινακοθήκη ἤρχισεν ἤδη προκαταρκτικὰς συνεννοήσεις ὥστε νὰ δυνηθῆ νὰ ἐκθέσῃ σημαντικὰ ἔργα ἐξ ἡμετέρων καὶ ξένων συλλογῶν καὶ μουσείων, συμπληροῦσα οὕτω τὴν ἀποστολὴν της εἰς τὸν μορφωτικὸν τομέα. Ἡ Ἐθνικὴ Πινακοθήκη ἀποβλέπει ἐπίσης καὶ εἰς τὴν παρουσίαν ὠρισμένων ομάδων ἢ τάσεων ἢ θεμάτων, ὡς καὶ ἔργων τὰ ὁποῖα ἐκφράζουν ὠρισμένα πνευματικὰ ρεύματα. Ἐλλείπει ἰδίῳν ἐκθεμάτων, προτίθεται νὰ προσφεύγῃ εἰς δάνεια.

ΤΟ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑ ΣΟΥΤΖΟΥ

Σκόπιμον δύναται νὰ θεωρηθῆ ὅπως δοθῶσι πληροφορίες τινές ἐπὶ τοῦ κληροδοτήματος Σούτζου.

Ὁ Ἀλέξανδρος Σούτζος, διὰ τῆς ἀπὸ 9ης Μαρτίου 1883 διαθήκης του, κατέλιπεν ἅπασαν τὴν κινητὴν καὶ ἀκίνητον περιουσίαν του εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον ἐπὶ σκοπῷ ὅπως ἰδρυθῆ Μουσεῖον Ζωγραφικῆς. Διὰ μεταγενεστέρου κωδικέλλου (Ἀπρίλιος 1894) κατέστησεν ἐπικαρπώτριαν, ἐφ' ὅσον ἐζη, τὴν σύζυγόν του Ναταλίαν, ὥρισεν δὲ συγχρόνως διαχειριστικὴν ἐπιτροπὴν ἀποτελουμένην ἐκ τοῦ Προέδρου τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, τοῦ Διοικητοῦ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς καὶ ἑνὸς μέλους ἐκ τῆς οἰκογενείας του. Καὶ ὁ μὲν Ἀλέξανδρος Σούτζος ἀπέθανε τὴν 25ην Δεκεμβρίου 1895, ἡ δὲ Ναταλία Σούτζου τὴν 3ην Ἰανουαρίου 1924. Τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας ἀνέλαβεν ἀρχικῶς ἡ Ἐφορὰ Κληρονομιῶν καὶ ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου 1935 ἡ Ἐπιτροπὴ. Οὕτω, ἐνῶ τὴν 31ην Μαρτίου 1941 αἱ καταθέσεις

ἀνῆρχοντο εἰς 21.000.000 δρχ., μετὰ τὴν κατοχὴν (τὴν 11 Ὀκτωβρίου 1945) τὰ μετρητὰ προσεδιορίζοντο εἰς 26 δρχ.! Εὐτυχῶς παρέμεινεν ἀνέπαφος ἡ ἀκίνητος περιουσία, ἡ ὁποία ἤδη ἀποδίδει ἱκανοποιητικοὺς πόρους. Διὰ νὰ διασωθῆ δὲ ἡ παράδοσις, ἐνεσωματώθη εἰς τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Ἐθν. Πινακοθήκης διὰ τοῦ Νόμου 2814)54 ἡ μορφή τῆς ὑπὸ τοῦ εδεργέτου τὸ πρῶτον συσταθείσης διαχειριστικῆς τῆς περιουσίας τοῦ ἐπιτροπῆς.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη δὲν ἔμεινεν ἀδρανῆς ἡ Πινακοθήκη. Καὶ ὁ μὲν τομεὺς τῆς διαχειρίσεως δὲν παρέχει γενικότερον ἐνδιαφέρον, ἀλλὰ ἀπὸ καλλιτεχνικῆς πλευρᾶς θά ἦτο ἐνδιαφέρον νὰ γίνῃ γνωστὸν ὅτι ἡ Ἐθν. Πινακοθήκη εἶχε λειτουργήσει ἀπὸ τοῦ 1953 ἕως τὸ 1959 εἰς Ζάππειον καὶ ὅτι μάλιστα ἐγιναν τρεῖς ἐναλλαγαὶ ἐκθέσεων. Παρὰλλῆλως εἰς τὸ Ζάππειον ἐγίνε τὸ 1958 ἐκθεσις τῆς περιφήμου συλλογῆς Στ. Νιάρχου. Τὸ 1955 ὀργανώθη μία ἀναδρομικὴ ἐκθεσις τοῦ ζωγράφου-χαρακτοῦ Μάρκου Ζαβιτζιάνου. Ἐπίσης ἔλαβον χώραν δύο ἐκθέσεις ἀμερικανικῆς ζωγραφικῆς, μία τὸ 1953 καὶ ἡ ἄλλη τὸ 1958. Ἐξετέθησαν ὡς δάνεια ἐκ τῆς Γενναδαίου Βιβλιοθήκης τὰ πρωτότυπα τοῦ Παναγιώτη Ζωγράφου, τοῦ ζωγράφου τῶν πολεμικῶν σκηνῶν κατ' ἀφήγησιν τοῦ Μακρυγιάννη. Ὡσαύτως ἐξετέθη ἐπὶ μῆνας πολὺτιμος πίναξ τοῦ ζωγράφου Turner ἐκ τῆς Tate Gallery. Ἡ Ἐθνικὴ Πινακοθήκη ὀργάνωσεν ἐκθέσεις καὶ ἐκτὸς Ἀθηνῶν. Οὕτω ἐξετέθησαν ἔργα της τὸ 1961 εἰς Ἰωάννινα καὶ Κύπρον, τὸ 1962 εἰς Καβάλαν καὶ τρεῖς φορές εἰς Θεσσαλονίκην, ἦτοι τὸ 1955, τὸ 1961 εἰς τὸν Σύλλογον «Τέχνη» καὶ τὸ 1962 ἐπὶ τῇ πεντηκονταετίᾳ τῆς Ἀπελευθερώσεως τῆς πόλεως εἰς τὸ μῦσις ἀνεγερθὲν Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον καὶ τελευταίως, τὸ 1968, εἰς Κύπρον.

Τὸ κύριον μέλημα τῆς Ἐθνικῆς Πινακοθήκης εἶναι βεβαίως ὁ πλουτισμὸς τῶν συλλογῶν της πρὸς ὄλας τὰς κατευθύνσεις καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὸν τομέα τῆς Ἑλληνικῆς Τέχνης. Ἐκτὸς τῶν ὄσων ἐδαπανήθησαν ἐκ τῶν κληροδοτημάτων Σούτζου καὶ Φωκᾶ, ἡ Πινακοθήκη ἀπὸ τοῦ 1950 ἀπέκτησεν ἐκ κληροδοσιῶν, δωρεῶν, ἀλλὰ κυρίως ἐξ ἀγορῶν, μέγαν ἀριθμὸν ἀντικειμένων.

Παρὰλλῆλως ἐγένοντο πολλοὶ ἐρευναι διὰ τὴν ἐπιστημο-

νικήν διακρίβωσιν τῆς αὐθεντικότητος διαφόρων ἔργων, ἐκ παλαιῶν δωρεῶν καὶ κληροδοσιῶν.

Τὸ ἐργαστήριον τῆς συντηρήσεως ἐμερίμνησε διὰ τὴν συντήρησιν πολλῶν ἔργων τῆς Πινακοθήκης καὶ ἄλλων δημοσίων συλλογῶν. Ἐπίσης εἰς τὴν Πινακοθήκην λειτουργεῖ εἰδικὸν τμήμα συντηρήσεως ἔργων ἐπὶ χάρτου. Ἀμφότερα δὲ τὰ ἐργαστήρια προσφέρουν τὰς ὑπηρεσίας των εἰς δημοσίας συλλογὰς.

Ἡ Πινακοθήκη, ἐν τῇ προσπάθειά της νὰ συγκεντρώσῃ πᾶν ὃ, τι ἐνδιαφέρει τὴν νεοελληνικὴν τέχνην, συνεκέντρωσε:

- 1) Τὰς ἐπιστολάς τοῦ Νικολάου Γύζη, δῶρον τοῦ ἀνεψιοῦ του Jos. Petritscheck.
 - 2) Τὸ χειρόγραφον τοῦ Σαββίδου «περὶ χρωμάτων».
 - 3) Τὸ μεγαλύτερον τμήμα τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ ἀρχείου τοῦ E. Ziller.
 - 4) Ἀρχεῖον βιβλιογραφικὸν τῆς νεοελληνικῆς τέχνης. Διὰ τῆς ἐνισχύσεως τοῦ ΒΙΕ ἀπεδελτιώθησαν τὰ κυριώτερα περιοδικὰ καὶ ἄλλα σχετικὰ δημοσιεύματα.
 - 5) Ἀρχεῖον καλλιτεχνῶν ἐκ τῶν συγκεντρωθέντων εἰδικῶν δελτίων πληροφοριῶν περὶ ζώντων καὶ ἀποθανόντων καλλιτεχνῶν.
 - 6) Παλαιὸν ἀρχεῖον καλλιτεχνικῶν πληροφοριῶν τῆς Διευθύνσεως Καλῶν Τεχνῶν τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας.
 - 7) Ἀρχεῖον καταλόγων ἐκθέσεων ἀπὸ τοῦ 1900.
 - 8) Ἀρχεῖον δημοσιευμάτων ἐκ τοῦ καθημερινοῦ καὶ περιοδικοῦ τύπου ὄλων τῶν καλλιτεχνικῶν ἐκδηλώσεων (ἐκθέσεων, κριτικῶν κλπ.) ἀπὸ τοῦ 1949.
 - 9) Φωτογραφικὸν ἀρχεῖον, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει ἰδίως νεοελληνικὰ ἔργα, κυρίως μὲν ζωγραφικῆς καὶ γλυπτικῆς, ἀλλὰ καὶ ἀρχιτεκτονικῆς καὶ διακοσμητικῶν τεχνῶν. Εἰς τὸ ἀρχεῖον αὐτὸ συγκεντρώνονται φωτογραφία ἔργων ὅπουδῆποτε καὶ ἂν εὕρισκονται.
 - 10) Ἀρχεῖον reproductions καὶ ἐγχρωμῶν διαφανῶν (slides).
- Χάρις εἰς τὸ κληροδότημα Ἀλεξάνδρου Σούτζου ἡ βιβλιοθήκη πλουτίζεται συνεχῶς. Ἰδιαιτέρα προσπάθεια καταβάλλεται διὰ τὴν ἀπόκτησιν βασικῶν βοηθητικῶν βιβλίων μελέτης διὰ τοὺς ἐρευνητὰς τῆς ἱστορίας τῆς τέχνης, ὅσον καὶ στα-

νίων εἰδικῶν ἠριθμημένων ἐκδόσεων, ἰδιαιτέρως πιστῆς ἀποδόσεως τῶν πρωτοτύπων ὡς fac simile καὶ ἄλλων ἀναλόγων.

Ἡ Πινακοθήκη προσπαθεῖ νὰ συλλέξῃ καὶ πᾶν ἕτερον ὕλικόν, ἔστω καὶ ἐμμέσως συνδεόμενον μὲ τὸν κύριον σκοπὸν της. Οὕτω συγκεντρώνονται διαφημιστικαὶ πινακίδες (affiches) μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τινες ἐκ τοῦ τελευταίου πολέμου, καθὼς καὶ παλαιαὶ φωτογραφίαι παντὸς εἶδους, αἵτινες παρουσιάζουν πολλὰκις ἐνδιαφέρον διὰ τὰς πάσης φύσεως πληροφορίας τὰς ὁποίας παρέχουν.

Ἡ Ἑθνικὴ Πινακοθήκη ἐλπίζει ὅτι τώρα, ὅποτε ἀνοίγουν ὀριστικῶς αἱ θύραι της εἰς τὸ κοινόν, θὰ εὕρῃ τὴν ὑποστήριξιν ἐκείνην ἢ ὁποία ἀπαιτεῖται διὰ νὰ μεγαλώσῃ καὶ νὰ γίνῃ τὸ ἄξιον μουσεῖον τῆς νεοελληνικῆς τέχνης.

Πρὸς τὸν ζωγράφον κ. Σπύρον Βασιλείου ἐκφράζονται θερμαὶ εὐχαριστίαι διότι προθύμως ἐβοήθησεν εἰς τὴν διαρρύθμισιν τῶν χώρων καὶ διάταξιν τῶν ἔργων.

Παραθέτομεν κατωτέρω ἐκ παλαιότερων δημοσιευμάτων ὀλίγας μόνον εἰδήσεις σχετικὰς μετὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑθνικῆς Πινακοθήκης καὶ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ μεγάλου της.

Ἡ πρώτη εἰδησις περὶ Πινακοθήκης

- 1878 Περιοδικὸν «Ἐστία» (σελ. 447)
«Εἰς μίαν τῶν αἰθουσῶν τοῦ Σχολείου τῶν Τεχνῶν, τοῦ Μετσοβείου ἤδη ἐπικληθέντος, ἐσχηματίσθη ἀξιόλογος Πινακοθήκη καὶ ἤδη ἐντελῶς παρασκευασθεῖσα ἀνοίγεται εἰς τὸ Δημόσιον. Ἡ Πινακοθήκη αὕτη σύγκειται ἐξ 117 μεγάλων τε καὶ μικρῶν πινάκων.

»Μεταξὺ αὐτῶν περιλαμβάνονται...

Καὶ καταλήγει τὸ ἄρθρον :

«... εὐχῆς ἔργον εἶναι νὰ φιλοτιμηθῶσι ὅσοι ἐκ τῶν Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν δύνανται ὅπως νὰ παραγάγωσιν ἔργα ἀξία λόγου ἢ ἀποστείλωσι τινὰ ὅπως συμπληρωθῇ ἐν τῇ Πινακοθήκῃ σπουδαία συλλογὴ καὶ ἀποτελεσθῇ πλήρης σειρά ἔργων. Δυνάμεθα νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι τεθείσης ἤδη τῆς βάσεως μετ' ὀλίγων ἢ ἀποκτήσωμεν πλουσιωτέραν συλλογὴν, ἀξίαν τοῦ μεγάλου ὀνόματος τῆς ἡμετέρας πρωτεύουσας».

Πρῶτη εἰδησις περὶ μουσείου Ἀλεξάνδρου Σούτζου

- 1896 «Ἡ Ἑλλάς κατὰ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας» (σελ. 348)

«Ὅτι ἐλλείπει πρὸς τὴν πλήρη ἀκμὴν τῆς τέχνης εἶναι ἡ ὑποστήριξις, ἴδια δὲ ἐκ τῆς Πολιτείας. Καλλιτεχνικὴ Σχολὴ καὶ Πινακοθήκη πλούσιαι μετὰ πολλῶν ἀριστοτεχνημάτων μεγάλων τεχνιτῶν ὅλων τῶν χωρῶν θὰ ἐβοήθουν ἐξόχως τὴν ἐπίδοσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς τέχνης. Εὐτυχῶς τὸ δεύτερον, διὰ τῆς διαθήκης τοῦ ἀειμνήστου Ἀλεξ.

Σούτζου, ἀνδρὸς φιλοτέχνου διαθέσαντος περὶ τὰ τρία ἑκατομμύρια πρὸς ἱδρυσιν Πινακοθήκης, μετ' οὐ πολὺ ὑπάρχει βεβαιότης ὅτι θέλει συντελεσθῇ».

Ἡ πρώτη εἰδησις περὶ ἔγκαιρίων

- 1900 «Παναθηναϊα» (τόμ. 1, σελ. 39)

«Ἡ Πινακοθήκη τῶν Ἀθηνῶν καταρτίζεται μετ' ἐπιμελείας καὶ ἐλπίζεται ὅτι λίαν προσεχῶς θέλουσι γίνῃ τὰ ἐγκαιρία της. Θὰ ἀπαρτισθῇ ἐκ 4 αἰθουσῶν αἰτινες θὰ περιλαμβάνουν α) τὴν κλασσικὴν τέχνην, β) τμημα ἀντιγράφων, γ) τὴν βυζαντινὴν τέχνην, δ) τὴν νεωτέραν τέχνην...».

- 1901 «Παναθηναϊα» (τόμ. 1, σελ. 364, 365)

«... Ἡ ἔλπεισις Πινακοθήκης ὁσημέραι καθίστατο ἐπαισητοτέρα, ἕως ὅτου ἐπληρώθη κατ' εὐχὴν ὁ χρόνος τῆς πραγματοποιήσεώς της. Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1899 ὁ ἐν Μονάχῳ ἐγκατεστημένος Ἑλληὴν καλλιτέχνης κ. Γ. Ἰακωβίδης ἐλάθη νὰ διευθύνῃ τὴν ἐν Ἀθήναις Πινακοθήκην ἱδρυθεῖσαν διὰ Βασιλικῶν διατάγματός, προκληθέντος ὑπὸ τοῦ τότε ἐπὶ τῆς Παιδείας ὑπουργοῦ κ. Ἀ. Εὐταξίου.

»...Κατὰ τὸν ὀργανισμόν, τὸν συνταχθέντα ὑπὸ τοῦ Γ. Ἰακωβίδου, ἡ Πινακοθήκη ἱδρύεται προσωρινῶς εἰς τὰς ἀνα αἰθούσας τοῦ κεντρικοῦ διαμερίσματος τοῦ Πολυτεχνείου...

»...Εὐτυχῶς ἡ κυβέρνησις φαίνεται εὐμενῶς διαθεθεμένη καὶ μεριμνῶσα ὑπὲρ τῆς εὐδωσσεως τῆς ἐν Ἀθήναις Πινακοθήκης τὴν ὅποιαν θεωρεῖ ὡς ἐξάρτημα καὶ βοήθημα τῆς μελετωμένης μεγάλης καλλιτεχνικῆς σχολῆς, συνειδυῖα τὸ ἀσφαλὲς ὄφελος, ἕπερ ἀναμφισβητήτως θέλει προέλθει ἐκ τῆς διαδόσεως παρ' ἡμῖν τῶν Καλῶν Τεχνῶν καὶ τῆς δι' αὐτῶν ἐξευγενίσεως τῶν αἰσθημάτων. (Ι. Πολέμης)».

1906 « Πινακοθήκη » (τόμ. 6, σελ. 109)

« Έξεδότη ο Κανονισμός τῆς Ἐθν. Πινακοθήκης, ἥτις τὸν προσεχῆ μῆνα ἀνοίγει ἐπὶ τέλους τὰς πύλας τῆς ».

« Πινακοθήκη » (τόμ. 9, σελ. 61)

« Τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ἐνέκρινε τὴν ἀνεγερσιν ἰδιαίτερου κτιρίου ὅπως ἐν αὐτῷ ἐγκατασταθῆ ἡ ἀθέατος ἤδη Ἐθν. Πινακοθήκη. Τὸ κτίριον θὰ κτισθῆ ἐντὸς τοῦ περιβάλλου τοῦ Πολυτεχνείου. Ἐντὸς τοῦ ἐλευσομένου ἔτους ὑπάρχει βεβαίωτης ὅτι θὰ ἐγκαινιασθῆ εἰς τὸ ἀνεγερθὸν κτίριον ἡ Ἐθνικὴ Πινακοθήκη ».

« Παναθηναία » (τόμ. 12, σελ. 29)

« Ἐπὶ τέλους καὶ ἡ καλλιτεχνία ἤρχισε νὰ προσελκύῃ τὴν προσοχὴν τῆς ἐπίσημου Πολιτείας. Ἦτο καιρὸς πλέον νὰ συστηθῆ μία ἐπιτροπὴ διὰ τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τῆς Καλλιτεχνικῆς Πινακοθήκης. Ἡ συσταθεῖσα ἐπιτροπὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς κ.κ. Θέμον Ἀννινον, Στέφανον Σκουλούδην, Μᾶρκον Δραγοῦμην, Στέφανον Π. Ράλλην, Πέτρον Καλλιγᾶν καὶ Σπ. Στάην, μὲ πρόεδρον τὸν κ. Σκουλούδην καὶ γραμματέα τὸν κ. Ράλλην. Τοιοῦτοτρόπως οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι κάτι θὰ γίνῃ πλέον καὶ διὰ τὴν καλλιτεχνίαν ἥτις τόσον εἶχε παραμεληθῆ... »

« Παναθηναία » (τόμ. 12, σελ. 270)

« Τὸν προσεχῆ Ὀκτώβριον ἀρχίζει νὰ λειτουργῇ ἡ Πινακοθήκη εἰς τὸ Μετσόβειον Πολυτεχνεῖον... »

1909 « Παναθηναία » (τόμ. 19, σελ. 63)

« Ἡ Καλλιτεχνικὴ Πινακοθήκη τῶν Ἀθηνῶν φαίνεται ὅτι θ' ἀποκτήσῃ ἐπὶ τέλους τὴν κατάλληλον στέγην. Μονόροφον εἰδικὸν κτίριον θὰ κτισθῆ ἐντὸς τοῦ περιβάλλου τοῦ Πολυτεχνείου, πρὸς τὴν ὁδὸν Τσιτσοῦ. Τὸ σχέδιόν του εἶναι ἑτοιμον, τὰ δὲ

ἐξοδα διὰ τὴν ἀνοικοδόμησίν του θὰ καλυφθοῦν μὲ χρεωλυτικὸν δάνειον 150.000 δραχμῶν τὸ ὁποῖον χορηγεῖ ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα... »

1909-10 « Πινακοθήκη » (τόμ. 9, σελ. 173)

« Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν διέταξε τὸν δ/τὴν τοῦ Πολυτεχνείου, ἵνα υπογράψῃ, ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς ἀρμοδίας διαχειριστικῆς ἐπιτροπῆς, τὸ συμβόλαιον περὶ συνάψεως δανείου 150.000 δραχ. μετὰ τῆς Ἐθν. Τραπέζης πρὸς ἀνεγερσιν ἰδιοῦ κτιρίου δημοσίας καλλιτεχνικῆς Πινακοθήκης. Τὸ κτίριον τῆς Πινακοθήκης, μονόροφον διὰ λόγους ὀπτικῆς, θ' ἀνεγερθῆ ἐντὸς τοῦ περιβάλλου τοῦ Πολυτεχνείου καὶ πρὸς τὴν ὁδὸν Τσιτσοῦ, εἶχε δὲ γίνῃ ἤδη τὸ σχέδιον, τὸ ὁποῖον ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ κατὰ τὴν εἰς Εὐρώπην ἀναχώρησίν του ὁ κ. Πέτρος Καλλιγᾶς, ἵνα δώσῃ πρὸς ἐπεξεργασίαν εἰς εἰδικὸν ἀρχιτέκτονα ».

1910-11 « Πινακοθήκη » (τόμ. 10, σελ. 241)

« ... Ἡ Ἐθν. Πινακοθήκη κλειστὴ καὶ κατὰ τὸ 1910 ».

1911-12 « Πινακοθήκη » (τόμ. 11, σελ. 44)

« ... Ὁ δωρήσας 300.000 φράγκα διὰ τὴν ἀνεγερσιν τοῦ κτιρίου τῆς Ἐθν. Πινακοθήκης εἶναι ὁ κ. Μαρίνος Κοργιαλένιος. Ἡ ἐπιτροπὴ τῆς Πινακοθήκης ἔχουσα ἤδη ἐξησφαλισμένας 100.000 ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ Ἀβέρωφ καὶ 2.000 ἐτησίως πρὸς συντήρησιν τοῦ κτιρίου, θὰ προβῆ ταχέως εἰς τὴν ἀνεγερσιν αὐτοῦ ».

« Πινακοθήκη » (τόμ. 11, σελ. 124)

« Προκειμένου νὰ ἀναγερθῆ τὸ κτίριον τῆς Ἐθν. Πινακοθήκης ἐγράφη ὅτι ἐξευρέθη πρὸς τοῦτο ἐν οἰκόπεδον παρὰ τὸ πεδίον τοῦ Ἄρχειου. Τερατοδυστέρων εἰδησιν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀναγκώσωμεν. Εἰς ἄλλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, τὰ Μουσεῖα καὶ αἱ

Πινακοθήκαι εὐρίσκονται εἰς τὰ κεντρικώτερα μέρη τῆς πόλεως, προσιτὰ εἰς τοὺς ἐπισκέπτας.... Τίνας ἰδέα... νὰ ἀπομονωθῇ ἡ Ἔθν. Πινακοθήκη εἰς μέρος ἀκατοίκητον καὶ νὰ καταδικασθῇ εἰς ἀφάνειαν τὸ μοναδικὸν ἄσυλον τῆς συγχρόνου τέχνης, ἀγνοοῦμεν...»

1914-15 « Π ι ν α κ ο θ ῆ κ η » (τόμ. 14, σελ. 24).

«Ἡ Ἔθν. Πινακοθήκη θὰ ἀνεγερθῇ ἐπὶ τέλους (!) εἰς τὸν χώρον, ὃν μέχρι τοῦδε κατεῖχε τὸ Ἀγγλικὸν νεκροταφεῖον, παρὰ τὸ Στάδιον...»

« Π ι ν α κ ο θ ῆ κ η » (τόμ. 14, σελ. 39)

«Κατὰ νεωτέραν καὶ τελευταίαν ἀπόφασιν τὸ κτίριον τῆς Ἔθν. Πινακοθήκης θὰ ἀνεγερθῇ εἰς τὴν ὁδὸν Κηφισίας ὅπου σήμερον ὁ στρατὸν τοῦ πυροβολικοῦ. Τὸ γήπεδον ἐκ 5.000 πήχεων ἀνῆκον εἰς τὸ Δημόσιον παρεχωρήθη εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τῆς Πινακοθήκης δωρεάν, καθότι τὸ ἐκ 500.000 δραχ. ποσόν... δὲν ἐπαρκεῖ.»

1915-16 « Π ι ν α κ ο θ ῆ κ η » (τόμ. 15, σελ. 9)

«Ὁ ἐν Μασσαλίᾳ ἄρτι ἀποθανὼν ὁμογενὴς Μ. Στ. Ροδοκανάκης ἀφῆκε 150.000 εἰς τὴν Ἔθν. Πινακοθήκην. Μετὰ τὴν γενναιοδωρίαν αὐτὴν ἐλπίζομεν πλέον νὰ λυθῇ ὀριστικῶς τὸ πολυθρύλητον ζήτημα τοῦ κτιρίου τῆς Πινακοθήκης.»

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΚΘΕΜΑΤΩΝ

ΠΡΟ ΤΗΣ ΕΙΣΟΔΟΥ

ΛΕΩΝΙΔΑ ΔΡΟΣΗ (1843-1884)

Ἡ Πηνελόπη

ΠΡΟΘΑΛΑΜΟΣ

Ἀριστερά :

ΛΕΩΝΙΔΑ ΔΡΟΣΗ (1843-1884)

Προτομή Ἀ. Σούτζου

Δεξιά :

Τμητικοὶ πίνακες εὐεργετῶν καὶ χρονολογικαὶ δέλτοι δωρητῶν.

ΕΙΣΟΔΟΣ

Εἰς τὸ κέντρον :

1. ΑἸΓΝΩΣΤΟΥ Ὁ Εὐαγγελιστῆς Λουκᾶς ζωγραφίζων τὴν Παναγίαν — 17ου αἰῶνος

Ἀνωθεν τῆς κλίμακος :

Καθρέπτης γαλλικὸς, 18ου αἰῶνος.

Κληροδότημα Ὁδ. Φωκᾶ.

Ὅπισθεν τοῦ ἱματιοφυλακίου :

Ἐφαντὸς φλαμανδικὸς τάπης, 18ου αἰῶνος.

Δωρεὰ Αἰκ. Ροδοκανάκη

Εἰς τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν :

Ἀμφορεὺς ἐκ πορσελλάνης Sèvres, δωρηθεὶς εἰς τὸν Ἀλέξανδρον Σούτζον, τὸ 1872.

Ἐκατέρωθεν τῆς εισόδου :

Ξυλόγλυπτα ἐπτανησιακὰ κηροπήγια, 18ου αἰῶνος.

1α ΛΕΩΝΙΔΑ ΔΡΟΣΗ (1843-1884).

Προτομή Εἰρήνης Μαυροκορδάτου.

Διαμέρισμα 1

Ἡ ἀρίθμησης τῶν ἔργων ἀκολουθεῖ τὴν μᾶλλον σύντομον διαδρομὴν τῆς ἐπισκέψεως.

Γενικῶς δὲν ἐτηρήθη αὐστηρῶς χρονολογικὴ σειρά, χάριν τῆς εὐρυθμίας τῶν ἐπιφανειῶν.

2. ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΒΙΑ

Ἡ Σταύρωσις

Κρητικῆς σχολῆς, περὶ τὸ 1500

Κληροδότημα Ἀλεξ. Σούτζου

3. ΑἸΓΝΩΣΤΟΥ

Παναγία ἐντὸς διακοσμητικοῦ πλαισίου

Ἐπὶ τῶν στηθαρίων τοῦ μονοξύλου πλαισίου εἰκονίζονται προφῆται.

Τέλη 17ου αἰῶνος

4. ΑἸΓΝΩΣΤΟΥ

Μορφὴ Ἁγίας

Ξυλόγλυπτον γερμανικῆς σχολῆς

Δεύτερον ἡμῖς 13ου αἰῶνος

5. ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΤΖΑΝΚΑΡΟΛΑ
Ἡ Προσκύνησις τῶν ποιμένων
Περὶ τὸ 1700
Κληροδόμημα Ἀλεξ. Σούτζου

6. ΑΓΝΩΣΤΟΥ
Παναγία ἢ «Σκέπη»
Κρητικῆς σχολῆς, περὶ τὸ 1600

ΔΟΜΗΝΙΚΟΥ ΘΕΟΤΟΚΟΠΟΥΛΟΥ (Κρήτη 1541-Τολέδο 1614)

7. Ὁ Χριστὸς

8. Ὁ Ἅγιος Φραγκίσκος τῆς Ἀσίζης
Κληροδόμημα Στ. Σκουλούδη

9. Ἡ Συναυλία τῶν Ἀγγέλων

10. Ἡ Σταύρωσις

Διαμέρισμα 2

ΕΡΓΑ ΞΕΝΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

11. LORENZO VENEZIANO (1357-1379)

Ἡ Σταύρωσις
Σχολὴ Βενετίας

12. JACOPO SELLAIO (1442-1493)

Ἅγιος Ἰερώνυμος
Σχολὴ Φλωρεντίας

13. ΑΓΝΩΣΤΟΥ
Κολυμβήθρα τοῦ Σιλωάμ
Φλαμανδικῆς σχολῆς, 16ου αἰῶνος

14. JACOB HULSDONCK (1582-1647)
Νεκρὰ φύσις μεῖς ἄνθη καὶ φρούτα
Φλαμανδικῆς σχολῆς

15. ΑΓΝΩΣΤΟΥ 16ου αἰῶνος
Τοπίον μετὰ τὸν Ἅγιον Ἰερώνυμον
Φλαμανδικῆς σχολῆς
Ἐκ τοῦ καλλιτεχνικοῦ περιβάλλοντος τοῦ J. Patinir (+1524)

16. ΑΓΝΩΣΤΟΥ
Ἡ Ἅγία Τριάς
Προφανῶς σχολῆς Βενετίας, περὶ τὸ 1400

17. ΑΓΝΩΣΤΟΥ
Ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος
Γαλλικῆς πιθανῶς σχολῆς, περὶ τὸ 1400

18. B. VAN ORLEY (περὶ τὸ 1491-1542) ἢ τοῦ ἐργαστηρίου του
Ἡ Ἅγία Οἰκογένεια
Φλαμανδικῆς σχολῆς
Κληροδόμημα Ἀποστόλου Χατζηαργύρη

19. ΑΓΝΩΣΤΟΥ
Ἡ Θεοτόκος μετὰ τὸν Χριστὸν
Σχολὴ Τοσκάνης, 15ου αἰῶνος

20. ΑΓΝΩΣΤΟΥ

Ἡ Παρθένος μετὸ Βρέφος
Σχολή Σιένας, 16ου αἰῶνος
Κληροδότημα Ἀλεξ. Σούτζου

21. W. VAN MIERIS (1662-1747)

Ἡ κυρία μετὸν παπαγάλο
Ὁλλανδικῆς σχολῆς
Δωρεὰ Αἰκ. Ροδοκανάκη

22. ΑΓΝΩΣΤΟΥ

Ἡ Φραγγέλωσις τοῦ Ἰησοῦ

23. JAN LISS (1590-1629)

Ὁ Πειρασμὸς τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου
Φλαμανδικῆς σχολῆς

Διαμέρισμα 3

24. NICOLAS DE VREE (1645-1702)

Ἄγκάθι
Φλαμανδικῆς σχολῆς

25. CORNELIS DE VOS (1585-1651)

Προσωπογραφία γυναικὸς
Φλαμανδικῆς σχολῆς
Κληροδότημα Ἀντ. Μπενάκη

26. GILLES VAN CONIXLOO (1544-1607)

Ὁ λύκος φυλάει τὰ πρόβατα
Φλαμανδικῆς σχολῆς
Δωρεὰ κληρονόμων Λέοντος Ζαρίφη

27. J. SUTTERMANS (1579-1681)

Κεφαλὴ ἰσπανοῦ ἵππου
Φλαμανδικῆς σχολῆς

28. D. VINKENBOONS (1576-1629)

Ὁ τρύγος, 1608
Φλαμανδικῆς σχολῆς

29. ΑΓΝΩΣΤΟΥ

Νεκρὰ φύσις μετὰ καραβίδα
Φλαμανδικῆς σχολῆς, 17ος αἰὼν
Κληροδότημα Ν. Μελισοῖδη

30. J. JORDAENS (1593-1678)

Ἡ προσκύνησις τῶν ποιμένων
Φλαμανδικῆς σχολῆς
Δωρεὰ Αἰκ. Ροδοκανάκη

31. P. BRIL (1554-1628)

Ἴστιοφόρον
Φλαμανδικῆς σχολῆς, 17ου αἰῶνος

32. DAVID DE HEEM (1610-1669)

Τραπέζι με φαγητά
Φλαμανδικής σχολής
Λωρεά Πολυτεχνείου

33. JAN II BRUEGEL (1601-1678)

Ἡ Παρθένης εἰς τὸν Παράδεισον
Φλαμανδικής σχολής
Λωρεά Δίκ. Ροδοκανάκη

34. ΑΓΝΩΣΤΟΥ

Νεκρά φύσις
Φλαμανδικής σχολής, 18ος αἰὼν
Κληροδότημα Ν. Μελισσίδη

35. A. F. VAN DER MEULEN (1632-1690)

Σύγκρουσις ἵππων
Φλαμανδικής σχολής

36. J. B. VAN LOO (1684-1745)

Πυγμαλίων
Γαλλικῆς σχολής

Διαμέρισμα 4

37. F. CH. JANNECK (1703-1761)

Ἐπαίθριος χορὸς
Δούβριακῆς σχολής

29

38. ΓΙΟΝ. PONSΙ

Ἐντικείμενα ἐπὶ σανίδος
Φλαμανδικῆς σχολής, τέλος 16ου αἰῶνος

39. ΑΓΝΩΣΤΟΥ

Φανταστικὴ Μάλτα
Ἰταλικῆς σχολής περὶ τὸ 1700
Λωρεά Κληρονόμων Α. Ζαρίφη

40. E. BASCHENIS (1617-1677)

Νεκρά φύσις με μουσικὰ ὄργανα
Σχολὴ Λομβαρδίας

41. P. P. BONZI (1575-1635)

Φροῦτα
Σχολὴ Ρώμης

42. CECCO DEL CARAVAGGIO

Μουσικὸς
Ἰταλικῆς σχολής - 17ος αἰὼν, Ρώμη

43. G. B. SALVI (Sassoferato), (1609-1685)

Παναγία
Ἰταλικῆς σχολής

44. J. LINARD (1600-1645)

Νεκρά φύσις με δαμάσκηνα, 1629
Γαλλικῆς σχολής, 17ος αἰὼν
Λωρεά Πολυτεχνείου

30

45. LOUISE MOILLON (1610-1696)

Νεκρά φύσις με φρούτα
Γαλλικῆς σχολῆς, 17ος αἰὼν
Λωρεά Πολυτεχνείου

46. TH. FANTIN - LATOUR (1836-1904)

Ἄνθη
Γαλλικῆς σχολῆς
Κληροδότημα Α. Βικέλα

47. Σχολῆς FR. BOUCHER

Ἐρωτες στὸν τρύγο
Γαλλικῆς σχολῆς, 18ος αἰὼν
Λωρεά Αἰκ. Ροδοκανάκη

48. TH. FANTIN - LATOUR (1836-1904)

Ἄνθη
Γαλλικῆς σχολῆς
Κληροδότημα Α. Βικέλα

49. P. GUIGOU (1834-1871)

Τοπίον, 1868
Γαλλικῆς σχολῆς

50. A. E. BOURDELLE (1861-1929)

Κεφαλὴ Ἀθηνῶς
Γαλλικῆς σχολῆς
Λωρεά Καρ Bourdelle

ΕΡΓΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΛΙΤΕΧΝΩΝ

Εἰς τὸ δεξιὸν τμήμα τῆς αἰθούσης ἐκτίθενται ἔργα ἑλλήνων καλλιτεχνῶν

51. ΧΑΤΖΗΧΑΝΙΩΝΗ - ΛΥΤΡΑ πατρὸς τοῦ Νικηφόρου Λύτρα,
Μύλος στὴν Τήνο, 1837

Μαρμαρινὴ πλάξ ἄλλοτε ἐντοιχισμένη εἰς τὸν οἰκογενειακὸν μύλον τῶν Λύτρα

52. ΑΓΝΩΣΤΟΥ (Κωνσταντίνου Π.)

Θεωρία Κωνσταντινουπόλεως, 1851. Χαλκογραφία με προσετὰ χρώματα

Διαμέρισμα 5

53. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΝΤΟΥΝΗ (1767-1834)

Αὐτοπροσωπογραφία

54. ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΛΥΤΡΑ (1832-1904)

Ἄντιγόνη καὶ Πολυνείκης, 1865

55. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΟΥΤΟΥΖΗ (1741-1813)

Προσωπογραφία ἀνδρὸς

56. ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΜΑΡΓΑΡΙΤΗ (1810-1892)

Κεφαλὴ ἀγωνιστοῦ

57. ΠΑΥΛΟΥ ΠΡΟΣΑΛΕΝΤΗ (1784-1837)

Προτομὴ τοῦ Πλάτωνος, 1815

58. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΒΟΛΑΝΑΚΗ (1837-1907)
Κεφαλή κριοῦ
Κληροδότημα Ἀριστοβούλης Λοπερέστη

59. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΒΟΛΑΝΑΚΗ (1837-1907)
Ἐτοιμασία γιὰ ψάρεμα

60. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΒΟΛΑΝΑΚΗ (1837-1907)
Πρὶν ἀπὸ τὴν καταγίδα

61. ΙΩΑΝΝΟΥ ΑΛΤΑΜΟΥΡΑ (1852-1875)
Βάρκα μὲ κόκκινο πανί
Κληροδότημα Ν. Διαμαντοπούλου

62. ΙΩΑΝΝΟΥ ΑΛΤΑΜΟΥΡΑ (1852-1875)
Τὸ λιμάνι τῆς Κοπεγχάγης, 1874
Δωρεὰ Ἀντ. Μπενάκη

63. ΙΩΑΝΝΟΥ ΑΛΤΑΜΟΥΡΑ (1852-1875)
Θαλασσογραφία

64. ΙΩΑΝΝΟΥ ΑΛΤΑΜΟΥΡΑ (1852-1875)
Καρνάγιο

65. ΙΩΑΝΝΟΥ ΑΛΤΑΜΟΥΡΑ (1852-1875)
Ψάρεμα στὴν Βόρειο Θάλασσα, 1874

Εἰς τὸν τοῖχον ἕνατι :

66. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΟΥΝΕΛΑΚΗ (1829-1869)
Σπουδὴ προσηλωμένης γυναικείας μορφῆς

33

67. ΑΓΝΩΣΤΟΥ (ἀρχαί 19ου αἰῶνος)
Τὸ μάθημα τῆς ζωγραφικῆς

68. ΡΑΦΑΗΛ ΤΖΕΚΟΛΗ (πρῶτον ἡμισυ 19ου αἰῶνος)
Ἐποψὶς τῆς Ἀκροπόλεως, 1853

69. FRANCESCO RIGE (1809-1862)
Προσωπογραφία κυρίας Βούλγαρη

70. ΠΕΡΙΚΛΗ ΠΑΝΤΑΖΗ (1849-1884)
Βόρειος Θάλασσα

71. ΠΕΡΙΚΛΗ ΠΑΝΤΑΖΗ (1849-1884)
Βάζο μὲ λουλούδια

72. ΠΕΡΙΚΛΗ ΠΑΝΤΑΖΗ (1849-1884)
Ὁ Ἄρειος Πάγος

73. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΣΟΚΟΥ (1805-1843)
Προσωπογραφία κυρίας

74. ΠΟΛΥΧΡΟΝΗ ΛΕΜΠΕΣΗ (1848-1913)
Ὁ Ἄρειος Πάγος, 1880

Κληροδότημα Ζωῆς Ἀ. Σούτζου

Διαμέρισμα 6

75. ΟΔΥΣΣΕΩΣ ΦΩΚΑ (1865-1946)
Τοπὶον Ἀττικῆς

34

76. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΞΥΔΙΑ (1826-1896)
Προσωπογραφία άνδρῶς
77. ΠΑΥΛΟΥ ΡΟΔΟΚΑΝΑΚΗ (19ος-20ος αἰῶν)
Δάσος στὴν Ἰταλία, 1913
78. ΠΑΥΛΟΥ ΜΑΘΙΟΠΟΥΛΟΥ (1876-1955)
Κυρία
79. ΠΑΥΛΟΥ ΜΑΘΙΟΠΟΥΛΟΥ (1876-1955)
Ὁδὸς Πανεπιστημίου
80. ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ (1881-1955)
Ὁ περίπατος
81. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΙΑΚΩΒΙΔΗ (1853-1932)
Ἐπιτραπέζιον
Κληροδότημα Μιλτ. Ἐμπειρῶικου
82. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΑΛΕΑ (1879-1928)
Τὰ Μέθανα

Διαμέρισμα 7

83. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΡΘΕΝΗ (1879-1967)
Ἡ πλαγιά, 1908
84. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΡΘΕΝΗ (1879-1967)
Ὑδρα

35

85. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΡΘΕΝΗ (1879-1967)
Τὸ πευκο
Κληροδότημα Ἀριστοβούλης Λοπερέστη
86. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΡΘΕΝΗ (1879-1967)
Ὑδρα
87. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΡΘΕΝΗ (1879-1967)
Εὐαγγελισμὸς
Κληροδότημα Ἀριστοβούλης Λοπερέστη

Ὅπισθεν :

88. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΡΘΕΝΗ (1879-1967)
Τὸ λιμάνι τῆς Καλαμάτας, 1911

Διαμέρισμα 8

89. ΠΗΝΕΛΟΠΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ (1885-1967)
Ἀπὸ τὰ Γιάννενα
90. ΣΠΥΡΟΥ ΠΑΠΑΛΟΥΚΑ (1892-1957)
Σπίτια στοῦ Κυπριάδη
91. ΣΠΥΡΟΥ ΠΑΠΑΛΟΥΚΑ (1892-1957)
Παιδὶ μὲ τιράντες
92. ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΣΚΛΑΒΟΥ (1927-1967)
Ἀστραπή

Εἰς τὸ μέσον :

Εὐλόγλυπτος θύρα, τμήμα ἐσωτερικοῦ διακόσμου δωματίου οἰκίας ἐκ Κοζάνης (1799)

36

ΜΕΣΟΡΟΦΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΧΑΡΑΚΤΙΚΩΝ

Κατερχόμενοι άριστερά :

Προθήκη 1

1. Χάρτης βιβλιοδεσίας
Γερμανικής προελεύσεως, άρχαι 16ου αιώνος
2. Σελίς Γερμανικής βίβλου
Περί τὸ 1480
3. Χάρτης βιβλιοδεσίας
Γερμανικής προελεύσεως, άρχαι 16ου αιώνος
4. P. BRUEGEL (1525-1529)
Ἡ Πίστις
Σχολής Κάτω Χωρῶν
5. P. BRUEGEL (1525-1569)
Ἴστιοφόρον
Σχολής Κάτω Χωρῶν
6. P. BRUEGEL (1525-1569)
Ἡ Φιλανθρωπία
Σχολής Κάτω Χωρῶν
7. FR. GOYA (1746-1828)
Αὐτοπροσωπογραφία
Ἰσπανικής σχολής
Πρώτη σελίς τῶν *Caprichos*, Μαδρίτη 1868

37

8. A. CANALETTO (1697-1768)
Τὸ ὑπόστεγο
Ἰταλικής σχολής
9. FR. GOYA (1746-1828)
«Λένε τὸ ναί...»
Δεύτερα σελίς τῶν *Caprichos*, Μαδρίτη 1868

Προθήκη 2

10. REMBRANDT (1606-1669)
Ὁ Ἅγιος Ἰερώνυμος εἰς τοὺς άγρούς
Ὀλλανδικής σχολής
11. REMBRANDT (1606-1669)
Οἱ τρεῖς Σταυροί
12. REMBRANDT (1606-1669)
Ὁ Ἅγιος Ἰερώνυμος εἰς τοὺς άγρούς
13. A. DÜRER (1471-1528)
Μελαγχολία, 1514
Γερμανικής σχολής
14. A. DÜRER (1471-1528)
Ἄδάμ καὶ Εὔα, 1504
15. A. DÜRER (1471-1528)
Ὁ Ἅγιος Ἰερώνυμος εἰς τὸ κελλί του, 1514

38

16. A. DÜRER (1471-1528)
Τό Όνειρο, περί τὸ 1500
17. A. DÜRER (1471-1528)
Ἄπο τὴν Ἐποκάλυψιν, 1511
18. A. DÜRER (1471-1528)
Ὁ Ἰωακείμ εἰς τοὺς ἀγρούς, 1511
19. A. DÜRER (1471-1528)
Ἡ Παναγία μὲ τὸν πύθηκο, περί τὸ 1498-1499

Εἰς τὰ τοιχία :

20. G. B. PIRANESI (1720-1778)
Πλατεία Ἁγίου Πέτρου Βατικανοῦ.
Ἱταλικῆς σχολῆς
21. G. B. PIRANESI (1720-1778)
Piazza Navona
22. G. B. PIRANESI (1720-1778)
Φανταστικὸς φυλακὸς
23. G. B. PIRANESI (1720-1778)
Φανταστικὸς φυλακὸς

Εἰς τὴν ἔναντι πλευρᾷν :

Προθήκη 3

- Αἱ προθήκαι 3 καὶ 4 περιέχουν ἔργα γαλλικῆς σχολῆς
24. ED. DEGAS (1834-1917)
Χορεύτριες στὰ παρασκήνια
 25. E. VUILLARD (1868-1940)
Ὁ δρόμος
 26. C. PISSARO (1830-1903)
Λαχαναγορὰ στὴν Pointoise
 27. HON. DAUMIER (1808-1879)
Ἄπο τὴν σειρὰ «Les bas bleus»
 28. HON. DAUMIER (1808-1879)
La rue Trasonnain, le 15 avril 1834
 29. HON. DAUMIER (1808-1879)
Ἄπο τὴν σειρὰ «Les bas bleus»
 30. ODILON REDON (1840-1916)
Ὁ Πήγασος δέσμιος
 31. E. MANET (1832-1883)
Ὁ Χριστὸς φερόμενος ὑπὸ ἀγγέλων, 1864
 32. C. COROT (1796-1875)
Ἀνάμνησις ἀπὸ τὴν Ἱταλία

33. P. CEZANNE (1839-1907)
Οί κολυμβηταί
34. TOULOUSE-LAUTREC (1864-1901)
'Η έτοιμασία του λουτρού, (από την σειρά «Elles»)
35. TOULOUSE-LAUTREC (1864-1901)
«Aux Ambassadeurs»
36. C. ROUAULT (1871-1958)
Κεφαλή Χριστού από τὰ «'Ανθη του Κακού».
37. P. PICASSO (γενν. 1881)
Κεφαλή γυναικός, προφίλ.
38. G. BRAQUE (1882-1963)
Μπλε κεφαλή
- Είς τὸ καβαλέττο :*
39. TOULOUSE-LAUTREC (1864-1901)
La Revue Blanche
- Είς τὰ τοιχία :*
40. TOULOUSE-LAUTREC (1864-1901)
Le Divan Japonais

41. P. BONNARD (1867-1947)
Salon des Cent, 1896
42. A. RENOIR (1841-1919)
Νέα με καπέλλο
43. A. RENOIR (1841-1919)
Κορίτσια με την μπάλλα

ΑΙΘΟΥΣΑ ΔΙΑΛΕΞΕΩΝ

Κατεργόμενοι εἰς τὴν στάθμην τοῦ κήπου εἰσερχόμεθα εἰς τὴν αἴθουσαν διαλέξεων, ἣ ὅποια χωρίζεται εἰς τὸν προθάλαμον καὶ τὴν κυρίως αἴθουσαν. Προσφρινῶς ὁ χώρος ἔχει διαρρυθμισθῆ ὡς αἴθουσα ἐκθέσεως τοῦ ἔργου τοῦ Νικολάου Γύζη (1842-1901)*

Εἰς τὸν προθάλαμον, ἀριστερά :

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗ ΧΑΛΕΠΑ (1854-1937)
'Η δραματιζομένη, 1931

Εἰς τὴν ἔναντι πλευρᾶν :

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ (1881-1943)
Κορμός, 1920
Δωρεὰ 'Αντ. Μπενάκη

Τὰ ἐπιπλα τὰ ὅποια διακοσμῶν τὴν αἴθουσαν, ὡς καὶ ἄλλην τὴν ἐκθεσὶν προέρχονται ἐκ τῆς κληρονομίας τοῦ 'Οδυσσεῶς Φωκά.

* Βλέπε προτεινομένην διαδρομὴν, ἀντιστοιχοῦσαν πρὸς τὴν ἀρίθμησιν, εἰς τὸ διάγραμμα σελ. 52

Εἰς τὴν κυρίως αἰθουσαν :

Διαμέρισμα 1

1. F. V. LENBACH

Ὁ Γύζης νεκρός, 4 Ἰανουαρίου 1901

2. EMMANOYHA ΛΑΜΠΙΑΚΗ

Τὸ σπίτι τοῦ Γύζη στὸ Σκλαβοχῶρι

Τὰ ἐπόμενα ἐκθέματα πλὴν τῶν τριῶν γλυπτῶν τοῦ Γιαννοῦλη Χαλεπά, ἀρ. 31, 87, 91 εἶναι ὅλα ἔργα τοῦ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΓΥΖΗ

3. Σπουδὴ χεριοῦ

4. Τὸ ἐργαστήριον τοῦ ζωγράφου στὸ Μόναχο

5. Σπουδὴ χεριοῦ

Εἰς τὴν προθήκην :

6. Ἐπιστολὴ τοῦ Γύζη, 1864

7. Ἀναμνηστικὸν μετάλλιον τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἐταιρείας, 1886

8. Χαλκίνη χαρακτηριστικὴ πλάξ διὰ τοὺς Δώδεκα Ἀποστόλους, 1859

9. Χαλκογραφία «Τμώλου»

10. Τὸ τάμα (1886)

Κληροδότημα Γ. Ἀβέρωφ

11. Κεφαλὴ παιδιοῦ

12. Προσωπογραφία Μαργαρίτας Πλατῆ, 1863

13. Μῆλα

14. Προσωπογραφία Εἰρήνης Στρατηγοπούλου, 1863

43

15. Σπουδὴ χερῶν

16. Σχέδιο διὰ τὸ Περιοδικὸν «Ἀπόλλων»

17. Σπουδὴ χερῶν

18. Σπουδὴ χερῶν

Διαμέρισμα 2

19. Σχέδιον Ἡρώου

20. Ἡ Ποίησις καὶ τὰ πνεύματα τῆς Τέχνης (1876)

21. Κοῦ-κοῦ (1882)

Ἐπιγραφή ἀνωνύμου εἰς μνήμην Δ. Τζιρακοπούλου

22. Τὸ παιδομάζωμα

Κληροδότημα Γ. Ἀβέρωφ

23. Μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Ψαρῶν

Κληροδότημα Γ. Ἀβέρωφ

Εἰς τὸ καβαλέττο :

24. Ἡ Δόξα τῶν Ψαρῶν (1896)

Ἐπιγραφή Ἐπαμ. Σημαντήρα

Εἰς τὸ ἐναντι τοιχείον :

25. Ὁ Καπουτσίνος

26. Ἡ γιαγιά

27. Ἐπιτραπέζιον

28. «Γιάντες»

Κληροδότημα Ἀργ. Χατζηαργύρη

29. Σπουδὴ γιὰ τὸ Βάζο μὲ λουλούδια

30. Βάζο μὲ λουλούδια

Κληροδότημα Γ. Ἀβέρωφ

44

31. ΓΙΑΝΝΟΥΛΗ ΧΑΛΕΠΑ (1854-1937)
Ἡ σκέψις, 1933

Κατὰ μέκος τοῦ κήπου, πλὴν τοῦ ἀνωτέρου ἔργου, ἐκτίθενται ὁ Πήγασος καὶ ἡ Μήδεια τοῦ ἰδίου καλλιτέχνου.

Διαμέρισμα 3

32. Ἀθηναϊκὸ γλέντι
Κληροδότημα Ἀντ. Μπενάκη
33. Ἐπιτραπέζιον
34. Τὸ κούρεμα
35. Ἡ χαρτομάντισσα (1885)
Δωρεὰ Ἀντ. Μπενάκη
36. Ἐργαστήριον Ραπτικής.
Δωρεὰ Ἀλεξάνδρου Ἀντ. Παπαδοπούλου
37. Μητέρα καὶ παιδί
38. Σχέδιο παιδικῶν κεφαλῶν
39. Σπουδὴ διὰ τὸν «Θρίαμβον τῆς Βαυαρίας» (1899)
40. Σπουδὴ διὰ τὸν «Θρίαμβον τῆς Βαυαρίας» (1899)
41. Τὸ Ἐμπόριον, σπουδὴ κεφαλῆς διὰ τὸν «Θρίαμβον τῆς Βαυαρίας» (1899)
42. Ἡ Ἐπιστήμη, σπουδὴ διὰ τὸν «Θρίαμβον τῆς Βαυαρίας» (1899)
43. Σπουδὴ διὰ τὴν Ἐπιστήμην, ἀπὸ τὸν «Θρίαμβον τῆς Βαυαρίας» (1899)
44. Σπουδὴ κεφαλῆς διὰ τὴν Ἐπιστήμην, ἀπὸ τὸν «Θρίαμβον τῆς Βαυαρίας» (1899)
45. Σπουδαί (2) διὰ τὴν Ἐπιστήμην, ἀπὸ τὸν «Θρίαμβον τῆς Βαυαρίας» (1899)
46. Σπουδὴ πτυχώσεων διὰ τὴν Ἐπιστήμην, ἀπὸ τὸν «Θρίαμβον τῆς Βαυαρίας» (1899)

45

47. Σπουδὴ διὰ τὴν Ποίησιν, ἀπὸ τὸν «Θρίαμβον τῆς Βαυαρίας» (1899)
48. Σπουδὴ διὰ τὸν Ἐρωτα, ἀπὸ τὸν «Θρίαμβον τῆς Βαυαρίας» (1899)
49. Ὁ Θρίαμβος τῆς Βαυαρίας» (1899)
50. Σπουδὴ διὰ τὴν Βιοτεχνίαν, ἀπὸ τὸν «Θρίαμβον τῆς Βαυαρίας» (1899)
51. Σχέδια διὰ τὸν «Θρίαμβον τῆς Βαυαρίας» (1899)

52. Σπουδὴ διὰ τὴν κεφαλὴν τῆς Βαυαρίας, ἀπὸ τὸν «Θρίαμβον τῆς Βαυαρίας» (1899)
53. Σπουδὴ διὰ τὴν Βιοτεχνίαν, ἀπὸ τὸν «Θρίαμβον τῆς Βαυαρίας» (1899)
54. Σπουδὴ κεφαλῆς διὰ τὸν Ἐρωτα, ἀπὸ τὸν «Θρίαμβον τῆς Βαυαρίας» (1899)
55. Σπουδὴ διὰ τὸν «Θρίαμβο τῆς Βαυαρίας» (1899)

56. Σχέδιον ἀνδρικῆς κεφαλῆς

57. Σχέδιον καθήμενης γυναικείας μορφῆς

58. Ἄῤῥως καὶ ψυχῆ»

Κληροδότημα Γ. Ἀβέρωφ

59. Ἡ Ποίησις συντονίζει τὸ βιολί της μὲ τὸ τραγούδι τῶν πουλιῶν (1897)

60. Σχέδιον ἀνδρικῆς κεφαλῆς

Διαμέρισμα 4

61. Δέκα πέντε σχέδια διὰ τὸ διήγημα τοῦ Δημητρίου Βικέλα «Φίλιπος Μάρθας», 1897

46

Διαμέρισμα 5

62. Σπουδή διά τήν «Θεμελίωσιν τῆς Πίστεως»
63. Σπουδή διά τήν «Θεμελίωσιν τῆς Πίστεως»
64. Σπουδή διά τήν «Θεμελίωσιν τῆς Πίστεως»
65. Ἡ «Θεμελίωσις τῆς Πίστεως»
66. Σπουδαί διά τόν πίνακα «Ἰδοῦ ὁ Νυμφίος» (1894)
67. Σπουδαί διά τόν πίνακα «Ἰδοῦ ὁ Νυμφίος» (1894)
68. Σπουδαί διά τόν πίνακα «Ἰδοῦ ὁ Νυμφίος» (1894)
69. Ἰδοῦ ὁ Νυμφίος (1894)
70. Σπουδαί διά τόν πίνακα «Ἰδοῦ ὁ Νυμφίος» (1894)
71. Σπουδαί διά τόν πίνακα «Ἰδοῦ ὁ Νυμφίος» (1894)
72. Σπουδαί διά τόν πίνακα «Ἰδοῦ ὁ Νυμφίος» (1894)
73. Ὁ ἄσωτος υἱός
74. Τέχνη καί τεχνική
75. Ἡ χαμένη ψυχὴ
76. Ἀγγελάκια
77. Ἡ Ἐαρινὴ Συμφωνία, 1886
Δωρεὰ Ἀντ. Μπενάκη
78. Σχέδιον διά τήν Ἐαρινὴν Συμφωνίαν (1886)
79. Μέγαρον
80. Ἀνδρικό κεφάλι
81. Κορίτσι
82. Οἱ παιδικοὶ ἄρραβῶνες (1876-77)
Κληροδότημα Ἀργ. Χατζηαργύρη
83. Κεφαλὴ γυναικὸς

47

84. «Νέος Αἰὼν», σπουδὴ
85. Ἰουδήθ καὶ Ὀλοφέρνης (1869)
86. Τὸ ὄνειρον τοῦ Ἰωσήφ (1869)
87. ΓΙΑΝΝΟΥΛΗ ΧΑΛΕΠΑ (1854-1937) Ἡ Μήδεια
88. Μήτηρ Θεοῦ (Χριστούγεννα)
89. Ὁ Νέος Αἰὼν (1899)
90. Σπουδὴ σπιτιῶν
Κληροδότημα Ἀντ. Μπενάκη
91. ΓΙΑΝΝΟΥΛΗ ΧΑΛΕΠΑ (1854-1937) Περσεύς.

ΣΧΕΔΙΑ ΓΥΖΗ

Εἰς τὸν διάδρομον :

α

92. Ἐξ σχέδια με θέμα «Μητρότης»
 93. Ἐξ σχέδια (ἐπαίται, ἀσθενεῖς κλπ.)
 94. Πέντε σχέδια (παιδικαὶ μορφαί)
 95. Πέντε σχέδια με θέμα «Μητρότης»
 96. Τρία ἐγχρωμα σχέδια
 97. Δύο σχέδια με θέμα «Ἀγγελου»
 98. Ἐπτὰ σχέδια με θέμα «Ἀνατολίτες»
 99. Πέντε σχέδια με θέμα «Ἐρωτιδεῖς»
 100. Πέντε σχέδια με θέμα «Μητρότης»
 101. Ἐξ σχέδια με οἰκογενειακὸς σκηνὴς
- Ἐπισθεν :
102. Σπουδὴ Ἀρχαγγέλου διά τόν πίνακα «Ἰδοῦ ὁ Νυμφίος» (1894)

48

103. Δύο σπουδαί διά τόν πίνακα «Ίδου ὁ Νυμφίος» (1894)
 104. Δύο σπουδαί διά τόν πίνακα «Ίδου ὁ Νυμφίος» (1894)
 105. Σπουδή Ἄρχαγγέλου διά τόν πίνακα «Ίδου ὁ Νυμφίος» (1894)

β

106. Τρεῖς σπουδαί διά τήν «Θεμελίωσιν τῆς Πίστεως»
 107. Ἡ πτώσις τοῦ Ἐωσφόρου, σπουδή
 108. Τρεῖς σπουδαί διά τήν «Θεμελίωσιν τῆς Πίστεως»

Ἄπισθεν :

- 109, 110, 111. Τέσσαρες σπουδαί γυμνοῦ
 112. Σχέδιον χεριοῦ διά τόν «Θρίαμβον τῆς Βαυαρίας»
 113. Σχέδιον κεφαλῆς διά τόν «Θρίαμβον τῆς Βαυαρίας»

γ

- 114, 115, 116, 117. Ἐννέα σπουδαί διά τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τοῦ ζωγράφου
 118, 119, 120. Ἐξ σχέδια λεόντων διατόν «Θρίαμβον τῆς Βαυαρίας»

Ἄπισθεν :

- 121, 122, 123, 124, 125. Ὀκτώ ἑγχρωμα σχέδια οἰκίας εἰς τὰς Βαυαρικάς Ἄλπεις

Εἰς τόν τοῖχον τοῦ διαδρόμου :

126. Τό Τουρκόπουλο (1873)
 127. Δένδρα
 128. Βρέφη

Εἰς τήν πρώτην βιτρίνα :

129. Τέσσαρα σχέδια λιτανειῶν καί ἓν ἐσωτερικόν ἐκκλησίας (ζελατίνα, σινική μελάνη)

Εἰς τόν τοῖχον :

130. Σπουδή πτυχώσεων διά τόν «Θρίαμβον τῆς Βαυαρίας» (1899)

Εἰς τήν δευτέραν βιτρίνα :

131. Τέσσαρα σχέδια δένδρων

Εἰς τόν τοῖχον :

132. Πολεμιστής

Εἰς τήν τρίτην βιτρίνα :

133. Πέντε σχέδια (Προμηθεὺς δεσμώτης, ἐσωτερικόν, διάφορα θέματα)

Εἰς τόν τοῖχον :

134. Σχέδιον διά τήν Βιοτεχνίαν, ἀπό τόν «Θρίαμβον τῆς Βαυαρίας» (1899)

Εἰς τήν τετάρτην βιτρίνα :

135. Ἀγγελάκια, ἐρωτιδεῖς (ἄνω)
 136. Θέματα ἀπό τήν ἀρχαιότητα (κάτω)

Εἰς τόν τοῖχον :

137. Σπουδή διά τήν Ἐπιστήμην, ἀπό τόν «Θρίαμβον τῆς Βαυαρίας» (1899)

Εἰς τήν πέμπτην βιτρίνα :

138. Φαράγγια, Γίγαντες, Πτώσις Ἐωσφόρου

Εἰς τὸν τοῖχον:

139. Πτυχογραφία

Ἀριστερά, εἰς τὴν κυρίως αἴθουσαν:

- 140. Δίπλωμα Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων, 1896
- 141. Σχέδιον διὰ τὸ περιοδικὸν «Ἀπόλλων»
- 142. Σχέδιον διὰ τὸ περιοδικὸν «Ἀπόλλων»
- 143. Σπουδὴ διὰ τὴν «Ἱστορίαν»
- 144. Σχέδια διὰ τὸ περιοδικὸν «Ἀπόλλων»
- 145. Σχέδια διὰ τὸ περιοδικὸν «Ἀπόλλων»
- 146. Σπουδὴ διὰ τὴν «Ἱστορίαν»
- 147. Σπουδὴ διὰ τὴν «Ἱστορίαν»
- 148. Διαφημιστικὴ πινακὴς διὰ τὰς ἐκθέσεις τοῦ Glaspalast, Μόναχον 1903

Παρά τὸ βεστιάριον τοῦ ἰσογείου:

ΠΑΣΙΠΕΛΑΟΥΣ Ἰφιγένεια καὶ Ὁρέστης, νεώτερον ἀντίγραφον

Εἰς τὸν κήπον

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗ ΧΑΛΕΠΑ (1854-1937)

Ἡ Ἀνατροφή τοῦ Ἑρωτοῦ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΡΟΥΤΟΥ (1843-1908)

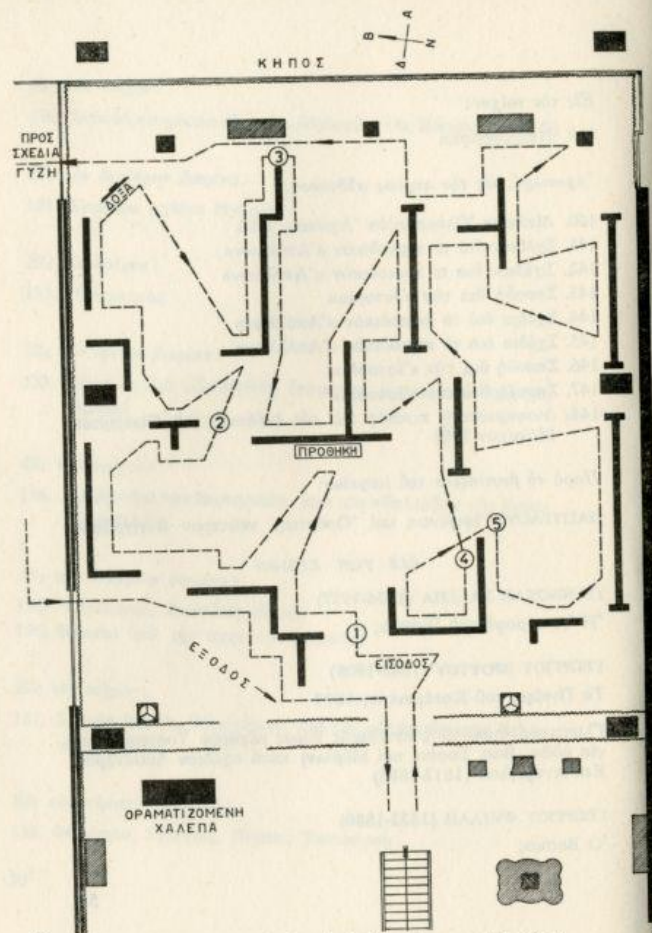
Τὸ Πνεῦμα τοῦ Κοπέρνικου, 1877

Γλυπτικὸς διάκοσμος κεντρικῆς θύρας μεγάρου Τσοτίτσα (γωνία ὁδῶν Βασ. Σοφίας καὶ Μέρλιν) κατὰ σχέδιον Λυσάνδρου Κανταντζόγλου (1812-1885)

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΦΥΤΑΛΗ (1832-1880)

Ὁ Βοσκὸς

51

52

Προτεινομένη διαδρομὴ εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ ἰσογείου